

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ OKUMA ALIŞKANLIĞINA İLİŞKİN
TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)****AN ASSESSMENT OF PROSPECTIVE TEACHERS' ATTITUDES
TOWARDS READING HABIT
(CASE OF CUMHURİYET UNIVERSITY EDUCATION FACULTY)***Ebru BOZPOLAT****Özet:**

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin tutumlarını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim ve Türkçe Eğitimi Bölümü dördüncü sınıfta öğrenim gören 242 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak beşli Likert tipi "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Gruplara t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma ile öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına bakıldığında cinsiyet değişkenine göre sevgi boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Alışkanlık, gereklilik, istek, etki ve yarar boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre tutumlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bölüm değişkenine bakıldığında bütün boyutlara ilişkin tutumlarda anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim fakültesi, öğretmen adayı, kitap okuma, okuma alışkanlığı, tutum ölçeği

Abstract:

The purpose of this study is to determine the reading habits and attitudes of senior students enrolled at the Faculty of Education. The study group includes 242 students studying at the departments of Elementary Education and Turkish Education Faculty of Education in Cumhuriyet University. In the study, a five-point Likert-style scale named "Attitude scale towards Reading Habit" was used as the data collection tool. Independent samples t test and ANOVA were used to analyze the data. Statistically significant difference was found in "liking" subscale in favor of girl students in terms of gender variable. No statistically significant differences were found in the subscales of habit, necessity, willing, effect and benefit. Besides, no statistically differences were obtained in whole subscales in terms of department variable.

Key words: Faculty of education, teacher candidate, reading book, reading habit, attitude scale

* Arş. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı – Sivas ebozpolat@gmail.com

Giriş:

Bilgi çağını yaşayan dünyada eğitimin temel amacı, düşünen, düşündüğünü doğru ifade edebilen, eleştiren, araştıran, okuyan, yorumlayan, edindiği bilgiyi uygulamaya dönüştürebilen ve bunu başkalarına da aktarabilen bireyler yetiştirmektir. Çağın gereksinim duyduğu donanımına sahip bireyleri yetiştirmek ise ancak bu niteliklere sahip öğretmenlerle gerçekleşir. Bu donanıma sahip olmanın yolu da iyi birer okuyucu olmaktan geçmektedir.

Bireylerin yetiştirilmesinde en etkili araçlardan biri olan okuma ile ilgili farklı isimler tanımlar yapmıştır. Kavcar, Oğuzkan ve Sever'e göre (2005: 41) okuma "*bir yazıyı sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir.*" Akyol (2006: 29) okumayı "*yazar ve okur arasındaki aktif ve etkili bir iletişimi gerekli kılan dinamik bir anlam kurma süreci*" olarak tanımlarken, Sever (2004: 14) "*sözcükleri, cümleleri oradan da paragraf ve metni görmek ve seslendirmek eyleminin ötesinde, düşünsel bir çabayı, anlamlandırmayı gerektiren bir düşünme süreci*" olarak tanımlamaktadır. Yalçın (2006: 47) ise "*okumayı insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir*" şeklinde ifade etmiştir.

Bilgi birikiminin hızlı bir şekilde arttığı, bilim ve teknolojinin insan hayatında sürekli değişimleri zorunlu kıldığı dünyada, yaşam boyu öğrenmenin de önemi bir kat daha artmaktadır. Bireyin yaşam boyu öğrenebilme becerisi kazanabilmesi için okuma alışkanlığına sahip olması gerekmektedir.

Bircan ve Tekin (1989: 400)'e göre okuma alışkanlığı temelde örgün eğitim sistemi içinde kazanılan bir beceridir. Öğrenciler okul çağında iken bu beceriyi edinmemişlerse yetişkinlik döneminde kazanmaları oldukça güçtür. Bu nedenle eğitim sistemi öğrencilerine doğru okuma, hızlı okuma, okuduğunu anlama gibi becerileri kazandırabileceği gibi, öğrencilerini araştırmaya yönlterek, öğretmen ve ders kitabı dışı, bilgi kaynaklarına yöneltebilir. Öğrencilerine araştırmacı bir özellik, bir başka anlatımla kendi kendine öğrenmeyi öğreten bir sistem yetişkinlik dönemindeki okuma alışkanlığının temellerini atmış demektir.

Bireylere temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı temel eğitim basamağı ilköğretimdir. Yalçın (2006: 54) çocuklarda okuma eğitiminin 15 yaşının sonuna kadar planlı ve sürekli bir biçimde yapılması sonucunda okuma alışkanlığının oluştuğunu ve hayatı boyunca geliştiğini ifade etmiştir. Bu okuma alışkanlığının temelinin atılmasında özellikle ilköğretim öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir.

Okuma alışkanlığının özellikle Türkçe derslerinde yararlı ve etkili olduğu ve bu alışkanlığı kazandırma sorumluluk ve uğraşının sadece Türkçe öğretmenlerine bırakılması (Yılmaz, 1992: 6) yanlıştır. Okuma alışkanlığı yalnızca Türkçe derslerinde değil, tüm derslerde kazandırılabilir. Öğrencilere yaşam boyu okuma alışkanlığı kazandırmanın öğretim değil de bir eğitim sorunu olduğu göz önüne

alınırsa, bu konuda sınıf öğretmenleri ile birlikte tüm alan öğretmenlerine önemli görevler ve sorumluluklar düşmektedir (Suna, 2006: 3).

Topluma yön verecek bireylerin yetiştirilmesi görevini üstlenen eğitim sisteminin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenler, öğrencilerin okumaya karşı geliştirdikleri tutum üzerinde son derece önemli bir etkiye sahiptir (Garrett, 2002: 21; Tompkins, 1997: 46; Akt. Sağlam vd., 2008: 9). Bamberger'e göre (1990: 48) öğretmen kişiliği, özellikle çocukların okuma alışkanlığını ve okuma ilgilerini geliştirmede son derece önemlidir. (Akt. Temizkan, 2009: 59) Eğitim sisteminin her kademesinde yer alan öğretmenin öğrenciye her konuda iyi bir model ve rehber olması gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrencileri yönlendirmeleri, güdümeleri ve desteklemeleri, aynı zamanda da onlara okumaya dönük tutum ve davranışları ile örnek olmaları çok önemlidir. Tosunoğlu (2002: 556-558) tarafından yapılan bir araştırmada, çocuklara kitap okuma düşüncesini aşılama en büyük etkiyi %70,7'lik bir oranla öğretmenlerin yaptığı, aynı şekilde öğrencilere ilk kitaplarını %33,0 oranıyla sınıf öğretmenlerinin verdiği tespit edilmiştir (Akt. Özbay, 2008: 120). Öğretmenlerin öğrencileri kitap okumaya teşvik etmesi ve seviyesine uygun kitaplara yönlendirebilmesi için önce kendisinin kitapları okuması, yayınları takip etmesi gerekmektedir. Bu da düzenli bir okuma alışkanlığına sahip olmakla ve okumaya yönelik olumlu tutumlarla mümkündür. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okuma alışkanlığını kazandırmaları her şeyden önce kendilerinin bu tür bir alışkanlık sahibi olmalarına bağlıdır.

Yapılan alanyazın taraması sonucunda öğretmen adaylarının okuma ilgilerini ve alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla yapılmış birçok araştırmaya rastlanmıştır.

Yılmaz Aydın (2006)'ın, 2003-2004 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yaptığı araştırmasında, sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının gelişmediği ve okuma düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gömlüksiz ve Telo (2003) tarafından Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin üniversite kütüphanesini düzenli kullanmadıkları ortaya konmuştur. Öğrenciler kitap okumama alışkanlığının nedeni olarak, yönlendirme eksikliği ve okuma bilincinin olmamasını gerekçe olarak göstermektedirler.

Gömlüksiz (2004b) "Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" isimli araştırmasında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 350 öğrencinin kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin görüş ve tutumlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okumayı daha fazla sevdiğini, kitap okuma alışkanlığının ve kitap okumaya karşı isteklerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Kız öğrenciler kitap okumanın etkisi ve yararını erkek öğrencilere göre daha fazla benimserken, hem erkek hem de kız öğrenciler kitap okumanın gerekliliğini kabul etmişlerdir.

Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003)'in Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 278 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmasında, öğretmen adaylarının okuma ilgisi açısından “orta” düzeyde olduklarını ve öğrencilere model olacak öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün okuma alışkanlığına yeterince sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özbay, Bağcı ve Uyar (2008) çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre değerlendirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik *sevgi, alışkanlık, gereklilik ve istek* alt boyutuna ilişkin tutumları, cinsiyete göre kız öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. *Etki ve yarar* boyutuna ilişkin tutumlarında ise cinsiyete göre ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığının *sevgi, alışkanlık, istek ve yarar* boyutlarına ilişkin tutumları, öğretmen adaylarının kitap okuma sıklığına göre anlamlı bir fark göstermektedir. Gruplar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, kitap okuyanların okumayanlara göre okumaya karşı daha olumlu tutum gösterdikleri tespit edilmiştir.

Odabaş, Odabaş ve Polat (2008) “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği” adlı çalışmasında öğrencilerin önemli bir bölümü düşük bir okuma kültürüne sahip olduğu ve kız öğrencilerinin erkeklere oranla okuma etkinliğine daha fazla süre ayırdıklarını tespit etmiştir. Ayrıca üniversite öğrencisi için beklenmedik bir durum olan bir yıl içinde hiç kitap okumayan öğrencilerin varlığının olduğunu ifade etmesi dikkat çekmektedir.

Şen (2009) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme tutumlarının ne düzeyde olduğunu ve bu tutumların çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada okuma becerisi ile eleştirel düşünme becerisi arasında olumlu yönde bir ilişkinin olması beklenirken; kitap okuma sıklığı ve gazete okuma sıklığının öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumlarını etkilemeyen değişkenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sağlam, Suna ve Çengelci (2007)'nin; 2005-2006 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında, sınıf öğretmenliği programına devam eden öğrencilerin okuma alışkanlıklarının “orta” düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca çalışmada, sınıf öğretmenliği programı öğrencileri ile diğer öğretmenlik programlarına devam eden öğrencilerin okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Geçgel ve Burgul (2009) çalışmalarında öğrencilere okumaya yeterince zaman ayırıp ayırmadıkları sorusuna öğrencilerin oldukça yüksek bir çoğunluğunun yeterince zaman ayırmadığını dile getirdiğini ifade etmişlerdir. Okumaya yeterince zaman ayıramadığını düşünen öğrencilerin zaman ayıramama

nedenleri incelendiğinde ilk nedenin; “derslerin çok yoğun olması ve okumaya vakit bulamama”, ikinci nedenin “okumayı bir alışkanlığa dönüştürememe”, üçüncü nedenin “KPSS’ye hazırlanmak” olduğu tespit etmişlerdir.

Aslantürk (2008) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adayları ile sınıf öğretmenlerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgisi puan ortalamaları ile sınıf öğretmenlerinin okuma ilgisi puan ortalamaları karşılaştırılmış ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgisi puanlarının sınıf öğretmenlerinin okuma ilgisi puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre sınıf öğretmeni adaylarının okumaya yönelik ilgilerinin, sınıf öğretmenlerinden daha fazla olduğu anlaşılmıştır.

Demir (2009) çalışmasında kız öğrencilerin kitap okumayı erkek öğrencilere göre daha çok sevdiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda cinsiyete göre kız öğretmen adaylarının erkek öğrencilere göre daha fazla kitap okuma alışkanlığına sahip olduklarını; kız öğrencilerin kitap okumayı erkek öğrencilerden daha gerekli gördüklerini; kız öğrencilerin kitap okumaya istekli olma, kitabı etkili ve yararlı bulma bakımlarından erkek öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip olduklarını tespit etmiştir. Öğretmen adaylarının kitap okumayı alışkanlık edinme alt boyutunda tutum puanları öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler değişkenine göre anlamlı bir ilişki oluşturmuştur. Buna göre öğrencilerin tutum puanlarına bakıldığında sonucun Türkçe Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği lehinde anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir. Mezun olunan lise, öğretim şekli, babanın eğitim durumu, annenin eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Alanda yapılan araştırmalarda öğretmenlerin okumaya yönelik tutumlarının, öğrencilerin okumaya karşı geliştirdikleri tutum üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca öğretmenlerin bireysel ve meslekî yönden kendilerini geliştirmeleri için, okuma alışkanlığı kazanmış olmaları beklenmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumlarının araştırılması önem taşımaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin tutumlarını belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

Öğretmen adaylarının;

1. Kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?
2. Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?

3. Kitap okumanın gerekliliğine ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?
4. Kitap okumaya istekli olmaya ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?
5. Kitap okumanın etkisine ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?
6. Kitap okumanın yararına ilişkin tutumları cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre değişmekte midir?

2. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin tutumlarının belirlenmesine yönelik bu araştırma, tarama modelindedir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2000: 77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2009-2010 eğitim öğretim yılında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim ve Türkçe Eğitimi Bölümü dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Evrenin tümü örneklem olarak alınmış, ayrıca bir örneklem seçimine gidilmemiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Dağılım

Bölüm	Mevcut Öğrenci Sayısı	Ulaşılan Öğrenci Sayısı
Sınıf Öğretmenliği (SÖ)	82	79
İlköğretim Matematik Öğretmenliği (İMÖ)	62	50
Okul Öncesi Öğretmenliği (OÖÖ)	44	41
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (SBÖ)	41	27
Türkçe Öğretmenliği (TÖ)	32	24
Fen Bilgisi Öğretmenliği (FBÖ)	25	21
Toplam	286	242

Uygulamanın yapıldığı sırada çeşitli nedenlerle derse gelmeyen öğrencilere ulaşılamadığından 242 adet anket formu uygulanmış ve değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma kapsamındaki 242 öğretmen adayı, tüm evrenin % 84,62'sini oluşturmuştur.

2.3. Verilerin Toplaması ve Analizi

Araştırmada verileri toplama aracı olarak likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Gömleksiz (2004a) tarafından geliştirilen “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”, araştırmacının kendisinden izin alınarak kullanılmıştır. 21’i olumlu, 9’u olumsuz olmak üzere 30 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .88 olarak belirlenmiştir. Ölçek “Sevgi”, “Alışkanlık”, “Gereklilik”, “İstek”, “Etki” ve “Yarar” olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır

Sevgi alt boyutunda bulunan tutum cümlelerinin 4’ü olumsuz 3’ü olumlu; alışkanlık alt boyutundakilerin 2’si olumsuz, 2’si olumlu; gereklilik alt boyutunda bulunanların 3’ü olumsuz, 1’i olumlu; istek alt boyutundakilerin 3’ü olumlu; etki alt boyutundakilerin 4’ü olumlu; yarar alt boyutunda bulunan cümlelerin ise 8’i de olumlu cümledir.

Ölçme aracı araştırma kapsamındaki öğrencilere uygulanmış ve uygulama sonucunda elde edilen veriler, SPSS (16.0) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Tutum ölçeğinde her bir madde için verilen cevaplar “*tamamen katılıyorum=5*”, “*katılıyorum=4*”, “*kısmen katılıyorum=3*”, “*katılmıyorum=2*”, “*hiç katılmıyorum=1*” şeklinde puanlanmış, olumlu ifadeli maddeler “*tamamen katılıyorum*” seçeneğinden başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz ifadeli maddeler ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmıştır. Olumlu ve olumsuz tutum maddelerine verilen cevapların farklı bir puanlama ile değerlendirilmesinin nedeni; Likert tipi tutum ölçeklerinde tutumların maddelere verilen puanların toplamı ile hesaplanmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin tutum maddelerine katılma derecelerine ilişkin seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA = $(5-1=4)$, $(4/5=0,80)$) formülü ile belirlenmiştir. Buna göre “Tamamen Katılıyorum” 4.21-5.00, “Katılıyorum” 3.41-4.20, “Kısmen Katılıyorum” 2.61-3.40, “Katılmıyorum” 1.81-2.60, “Hiç Katılmıyorum” 1.00-1.80 aralığında kabul edilmiştir.

Verilerin analizi aşamasında kişisel bilgiler için frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Öğrencilerin kitap okumayı sevmeye, kitap okuma alışkanlıklarına, kitap okumanın gerekliliğine, kitap okumaya karşı istekli olmaya, kitap okumanın etkisine ve yararına ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi kullanılmış; bölümlerine göre karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma kapsamında bulunan öğrencilere ait kişisel bilgiler ile bu öğrencilere uygulanan kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeğinden elde

edilen verilere ait analiz sonuçları ve bunların yorumlanması yer almaktadır. Araştırma ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmaktadır.

3.1. Öğretmen Adaylarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	f	%
Kız	152	62,8
Erkek	90	37,2
Toplam	242	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 62,8’i kız, % 37,2’si erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Öğrenim Gördüğü Bölüm	f	%
Sınıf Öğretmenliği	79	32,6
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	50	20,7
Okul Öncesi Öğretmenliği	41	16,9
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	27	11,2
Türkçe Öğretmenliği	24	9,9
Fen Bilgisi Öğretmenliği	21	8,7
Toplam	242	100,0

Tablo 3’e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 32,6’sı Sınıf Öğretmenliği, % 20,7’si İlköğretim Matematik Öğretmenliği, % 16,9’u Okul Öncesi Öğretmenliği, % 11,2’si Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, % 9,9’u Türkçe Öğretmenliği ve % 8,7’si Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretim Türü Değişkenine İlişkin Bulgular

Birinci-İkinci Öğretim	f	%
Birinci Öğretim	175	72,3
İkinci Öğretim	67	27,7
Toplam	242	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 72,3’ünün birinci öğretim, % 27,7’sinin ikinci öğretim öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Bu durum, son sınıf öğrencileri açısından değerlendirildiğinde sadece Sınıf Öğretmenliği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği programlarının ikinci öğretimde bulunmasından kaynaklanmaktadır.

3.2. Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Tutumuna İlişkin Bulgular

Bu başlık altında öğretmen adaylarına uygulanan kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeğinin altı alt boyutundan elde edilen verilere ait analiz sonuçları ve bunların yorumları yer almaktadır.

3.2.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 5'te öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine ilişkin "t testi" sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet				sd	t	p
	Kız (n:152)		Erkek (n:90)				
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss			
Sevgi	4,14	,59	3,88	,69	240	3,053*	,003
Alışkanlık	4,17	,59	4,14	,65	240	,414	,680
Gereklilik	3,91	,46	3,82	,46	240	1,448	,149
İstek	4,23	,61	4,07	,68	240	1,818	,070
Etki	4,26	,59	4,18	,60	240	,986	,325
Yarar	4,46	,59	4,39	,58	240	,832	,406

* p < 0,05

Tablo 5'te görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin sevmeye alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark gözlenmektedir (p= ,003). Sevmeye boyutunda hem kız öğrenciler hem de erkek öğrencilerin tutumları *'katlıyorum'* düzeyinde olmasına rağmen aritmetik ortalamalara bakıldığında kız öğrencilerin kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumları (\bar{X} =4,14) erkek öğrencilere (\bar{X} =3,88) göre daha olumlu yöndedir. Bu bulgu kız öğrencilerin kitap okumayı erkek öğrencilere göre biraz daha fazla sevdiklerini göstermektedir.

Alışkanlık boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir (p= ,680). Hem kız hem de erkek öğrencilerin tutumları *'katlıyorum'* düzeyindedir. Böylece hem kız hem de erkek öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin olumlu bir tutum geliştirdikleri söylenebilir.

Gereklilik boyutunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir (p= ,149). Hem kız hem de erkek öğrencilerin tutumları *'katlıyorum'* düzeyindedir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin kitap okumanın gerekliliğine ilişkin olumlu bir tutum sergilediğini söylemek mümkündür.

İstek boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir (p= ,070). Kitap okuma isteğine ilişkin kız öğrenciler tutumları *'tamamen katlıyorum'* düzeyinde iken, erkek öğrencilerin tutumları ise *'katlıyorum'* düzeyindedir. Bu bulgu kız öğrencilerin kitap okumayı erkek öğrencilere göre biraz daha fazla istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Etki boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p= ,325$). Kız öğrencilerin etki boyutuna ilişkin tutumları **'tamamen katılıyorum'** düzeyinde iken, erkek öğrencilerin tutumları **'katılıyorum'** düzeyindedir. Bu durum kız öğrencilerin kitap okumanın etkisini erkek öğrencilere göre biraz daha fazla benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Yarar boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p= ,406$). Kitap okumanın yararına ilişkin hem kız hem de erkek öğrencilerin tutumları **'tamamen katılıyorum'** düzeyindedir. Bu bulgudan hareketle kitap okumanın yararına ilişkin her iki grubunda olumlu bir tutum geliştirdikleri söylenebilir.

3.2.2. Öğrenim Gördüğü Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bölüm değişkenine ilişkin ANOVA testi sonuçları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: Sevgi Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sevgi	SÖ	79	3,93	,65	Gruplar Arası	3,845	5	,769	1,916	,092
	İMÖ	50	3,94	,63						
	OÖÖ	41	4,15	,49	Gruplar İçi	94,722	236	,401		
	SBÖ	27	4,17	,62						
	TÖ	24	4,23	,59						
	FBÖ	21	4,01	,85	Toplam	98,567	241			
Levene		1,033		$p=,399$						

420

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin sevmeye alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p= ,092$). Sevmeye boyutunda Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları **'tamamen katılıyorum'** düzeyinde iken, diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin tutumları **'katılıyorum'** düzeyindedir. Ayrıca Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,23$) en yüksek iken, Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=3,88$) en düşük olduğu görülmektedir. Diğer bölümlere göre Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitim doğrultusunda kitap okuma alışkanlığını ve kitap okumanın önemini daha çok benimsemiş olmaları, kitap okumayı diğer bölümlerden biraz daha çok sevmelerinin bir göstergesi olabilir.

Tablo 7: Alışkanlık Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Alışkanlık	SÖ	79	4,09	,62	Gruplar	3,662	5	,732	1,985	,082

	İMÖ	50	4,02	,65	Arası				
	OÖÖ	41	4,20	,58	Gruplar İçi	87,071	236	,369	
	SBÖ	27	4,39	,50					
	TÖ	24	4,33	,54	Toplam	90,733	241		
	FBÖ	21	4,20	,69					
	Levene	,407	p=,844						

Tablo 7 incelendiğinde öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin alışkanlık alt boyutunda öğrencilerin tutumlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p=,082$). Alışkanlık boyutunda Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları *'tamamen katılıyorum'* düzeyinde iken; Fen Bilgisi, Okul Öncesi, Sınıf Öğretmenliği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları *'katılıyorum'* düzeyindedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okumayı alışkanlıklarına ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,39$) en yüksek iken, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=3,88$) en düşük olduğu görülmektedir. Okumanın önemi özellikle sözel bölümlerde bir kat daha artmaktadır. Bu durum sözel bölüm öğrencilerinin sayısal bölümlerde öğrenim göre öğrencilere göre biraz daha fazla okuma alışkanlığı kazanmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Tablo 8: Gereklilik Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gereklilik	SÖ	79	3,80	,49	Gruplar Arası	2,124	5	,425	2,050	,073
	İMÖ	50	3,83	,40						
	OÖÖ	41	3,93	,47	Gruplar İçi	48,907	236	,207		
	SBÖ	27	4,00	,28						
	TÖ	24	3,80	,49	Toplam	51,031	241			
	FBÖ	21	4,07	,53						
	Levene	1,972	p=,084							

Tablo 8'e bakıldığında öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin gereklilik alt boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir ($p=,073$). Gereklilik boyutunda tüm bölümlerde öğrencilerin tutumları *'katılıyorum'* düzeyindedir. Ayrıca Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okumanın gerekliliğine ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,07$) en yüksek iken, Türkçe ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=3,80$) en düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 9: İstek Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

İstik Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
İstik	SÖ	79	4,18	,67	Gruplar	0,759	5	,152	0,422	,833

	İMÖ	50	3,97	,62	Arası					
	OÖÖ	41	4,25	,53	Gruplar Arası	84,854	236	,360		
	SBÖ	27	4,14	,80						
	TÖ	24	4,30	,61	Toplam	85,613	241			
	FBÖ	21	4,30	,55						
	Levene	1,812		p=,111						

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin istek alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (p= ,833). İstek boyutunda Türkçe, Okul Öncesi ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları **‘tamamen katılıyorum’** düzeyinde iken; Sosyal Bilgiler, Sınıf Öğretmenliği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları **‘katılıyorum’** düzeyindedir. Ayrıca Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okuma isteklerine ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,30$) en yüksek iken, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=3,97$) en düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Etki Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Etki	SÖ	79	4,25	,67	Gruplar Arası	0,759	5	,152	,422	,833
	İMÖ	50	4,22	,61						
	OÖÖ	41	4,20	,47	Gruplar İçi	84,854	236	,360		
	SBÖ	27	4,27	,49						
	TÖ	24	4,11	,72	Toplam	85,613	241			
	FBÖ	21	4,36	,48						
	Levene	1,291		p= ,269						

Tablo 10 incelendiğinde öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin etki alt boyutunda öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p= ,833). Etki boyutunda İlköğretim Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları **‘tamamen katılıyorum’** düzeyinde iken; Türkçe ve Okul Öncesi öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin tutumları **‘katılıyorum’** düzeyindedir. Ayrıca Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okumanın etkisine ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,36$) en yüksek iken, Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4,11$) en düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Yara Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Yara Alt Boyut	Bölüm	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Yara Alt Boyut	SÖ	79	4,40	,72	Gruplar Arası	,892	5	,178	,509	,770
	İMÖ	50	4,37	,50						

OÖÖ	41	4,48	,45	Gruplar İçi	82,802	236	,351		
SBÖ	27	4,55	,40						
TÖ	24	4,46	,76	Toplam	83,694	241			
FBÖ	21	4,49	,49						
Levene 2,181 p= ,057									

Tablo 11’de görüldüğü gibi öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre kitap okumaya ilişkin tutum ölçeğinin yarar alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p= ,770$). Yarar boyutunda tüm bölümlerde öğrencilerin tutumları *‘tamamen katılıyorum’* düzeyindedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin kitap okumanın yararına ilişkin tutumlarına ait aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=4,55$) en yüksek iken, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4,37$) en düşük olduğu görülmektedir. Bu durum sözel bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin sayısal bölümde öğrenim gören öğrencilere göre okumanın yararını daha çok benimsediği şeklinde yorumlanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Eğitim fakültesi öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılan araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 67,8’i kız, % 32,2’si erkektir. Bölümlere göre dağılımda öğretmen adaylarının % 32,6’sı Sınıf Öğretmenliği, % 20,7’si İlköğretim Matematik Öğretmenliği, % 16,9’u Okul Öncesi Öğretmenliği, % 11,2’si Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, % 9,9’u Türkçe Öğretmenliği ve % 8,7’si Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı (72,3’ünün) birinci öğretim öğrencisidir.

Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına bakıldığında cinsiyet değişkenine göre sevgi boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir. Elde edilen veriler kız öğrencilerin kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Gömleksiz (2004b), Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Demir (2009) ve Yalınkılıç (2007) tarafından yapılan çalışmalarda da sevgi boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre alışkanlık, gereklilik, istek, etki ve yarar boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Alışkanlık ve istek boyutlarında bu çalışmadaki bulguların aksine Gömleksiz (2004b), Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Demir (2009) ve Yalınkılıç (2007) tarafından yapılan çalışmalarda kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Gereklilik boyutuyla ilgili bulgu Gömleksiz (2004b)’in çalışmasıyla paralellik gösterirken; Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Demir (2009) ve Yalınkılıç

(2007) tarafından yapılan çalışmalarda kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Etki boyutuyla ilgili bulgu Özbay, Bağcı ve Uyar (2008)'ın çalışmasındaki bulguyla birbirini desteklemektedir. Bununla birlikte kitap okuma alışkanlığının etki boyutuyla ilgili tutumlarının kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirten çalışmalarda mevcuttur (Gömleksiz, 2004b; Yalınkılıç, 2007; Demir, 2009)

Yarar boyutuyla ilgili bulgu ise Özbay, Bağcı ve Uyar (2008) ve Yalınkılıç (2007) 'ın çalışmalarıyla paralellik gösterirken; Gömleksiz (2004b) ve Demir (2009) tarafından yapılan çalışmalarda kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarına bakıldığında bölüm değişkenine göre bütün boyutlara ilişkin tutumlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler bölümü ne olursa olsun öğretmen adaylarının kitap okumaya ilişkin tutumlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre değişmediğini göstermektedir. Bu durum öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik olarak aynı tutuma sahip yetiştirildikleri şeklinde yorumlanabilir. Demir (2009)'ın çalışması sevgi, gereklilik, istek, etki ve yarar boyutlarında bu çalışma ile paralellik gösterirken; alışkanlık boyutunda sonucun Türkçe Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği lehinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir.

Sevgi boyutunda Türkçe Öğretmenliği; alışkanlık ve yarar boyutunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği; gereklilik ve etki boyutunda Fen Bilgisi Öğretmenliği; istek boyutunda Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretmenliği öğrencilerinin daha olumlu tutum sergilediği tespit edilmiştir.

Sevme ve gereklilik boyutunda kitap okuma alışkanlığını öğrencilere temelden kazandıracak olan sınıf öğretmeni adaylarının; gereklilik ve etki boyutunda da okuma alışkanlığı kazandırmada çok büyük etkiye sahip olan Türkçe öğretmen adaylarının aritmetik ortalamasının en düşük olması dikkat çekmektedir.

Öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumlar genel olarak değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla biraz daha olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir. Bölüm değişkenine göre ise genel olarak bütün bölümlerdeki öğrencilerinin kitap okumayı sevdiklerini ve gerekli gördüklerini, kitap okuma alışkanlığına sahip olduklarını, kitap okumaya karşı istekli olduklarını, okumanın etkisini ve yararını kabul ettiklerini yani okumaya karşı olumlu bir tutum içerisinde olduklarını söylemek mümkün. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki yaşamlarına hazırlandıkları hizmet öncesi dönemde okumanın ve okuma alışkanlığının önemini kavramış olmaları ümit vericidir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar, son dönemde yapılan araştırmalarla karşılaştırıldığında sonuçların, bazı çalışmalardaki sonuçlarla desteklendiği, bazı çalışmalardaki sonuçlarla ise paralellik içinde olmadığı görülmüştür.

4.2. Öneriler

Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığı edinmeleri ve bu alışkanlığı sürdürebilmeleri için ilgi alanlarına uygun kaynaklara rahat ulaşmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla üniversite kütüphanelerinin yanı sıra fakülte ve bölüm kütüphaneleri oluşturulmalı ve zenginleştirilmelidir

Kütüphanelerde öğrenciyi yönlendirme etkinliklerine daha fazla önem verilmelidir.

Üniversitelerde “Okuma Toplulukları” oluşturulmalıdır. Bu topluluklar kitaplar hakkında bilgiler vermeli, kitaplarla ilgili önerilerde bulunmalı, böylece öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamada aktif rol oynamalıdır.

Üniversite öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesi için “Etkili ve Hızlı Okuma Kursları” düzenlenerek öğrencilerin iyi bir okuyucu olması sağlanmalıdır.

Lisans programlarına öğretmen adaylarının okuma beceri ve alışkanlıklarını geliştirmek amacıyla (sadece okumaya odaklı) seçmeli dersler konulabilir.

Öğrencilere okuma etkinliğinin sadece ders geçmek için değil, onların kişisel gelişimleri için önemli bir etkinlik olduğu hatırlatılmalıdır.

Üniversite veya fakülteler bünyesinde öğretmen adaylarının okuma ilgilerini ve alışkanlıklarının arttırılabilmesi için “Okuma Günleri”, “Kitap Fuarı Günleri”, “Yazarlarla Söyleşi”, “Okuma Yarışmaları” vb. gibi etkinlikler düzenlenebilir.

Öğretim elemanları da okudukları kitaplar hakkında öğretmen adaylarına rehberlik yapmalı; aynı bilinçle öğretmen adayları da kendi öğrencilerine rehberlik yapma ve okuma alışkanlığı kazandırma konusunda teşvik edilmelidir.

İlgili dersler kapsamında öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmaları için kitap tanıtımı hazırlama, kitap inceleme ve kitap eleştirisi hazırlamaya yönelik ödevler ve projeler verilmelidir.

Öğrencilerde kitap okumanın gerekli olduğu bilinci geliştirilmek amacıyla alanda uzman kişiler tarafından seminer, konferanslar vs. düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

Akyol, Hayati. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık

- Aslantürk, Elif. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bircan, İsmail ve Tekin, Meral. (1989). Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Azalma Sorunu ve Çözüm Yolları. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.22, (1), s. 393-410
- Demir, Tazegül. (2009). İlköğretim II. Kademe Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Gazi Üniversitesi Örneği). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4/3, s.717-745
- Geçgel, Hulusi ve Burgul, Ferah. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okuma İlgisi Alanları (Çanakkale Örneği). *Tübav Bilim Dergisi*. C.2, (3), Sayfa:341-353
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri ve Telo, Aysun. (2003). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”. *I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*. 15-17 Mayıs. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi. s.356-364
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri. (2004a). Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, (2), s. 185–195.
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri. (2004b). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.1, (1), s. 1–21.
- Karasar, Niyazi. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (10.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, Cavit; Oğuzkan, Ferhan ve Sever, Sedat. (2005). *Türkçe Öğretimi (Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin)*. Genişletilmiş 7. Baskı. Ankara: Engin Yayınevi
- Odabaş Hüseyin; Odabaş, Z. Yonca ve Coşkun, Polat. (2008) Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*. C.9, (2), s.431-465
- Özbay, Murat; Bağcı, Hasan ve Uyar, Yusuf. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 ,(15), s.117–136
- Sağlam, Mustafa; Suna, Çiğdem ve Çengelci, Tuba. (2007). “Sınıf Öğretmenliği ile Diğer Öğretmenlik Programları Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Düzeylerinin Karşılaştırılması”. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, 27–29 Nisan, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, s. 325–328.
- Sağlam, Mustafa; Suna, Çiğdem ve Çengelci, Tuba. (2008). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Etmenlere İlişkin Görüş ve Önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, (178), s. 8-23

- Saracaloğlu, Asuman Seda; Bozkurt, Nergüz ve Serin, Oğuz. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim Araştırmaları*, Yıl: 4 (12), s. 149-157
- Sever, Sedat. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Suna, Çiğdem. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarını Etkileyen Etmenlerin Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şen, Ülker. (2009). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi, *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, Volume 1, (2), s.69-89
- Temizkan, Mehmet. (2009). *Metin Türlerine Göre Okuma Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Yalçın, Alemdar. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Yalınkılıç, Kadir. (2007). Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.1, (1), s. 225-241.
- Yılmaz, Bülent. (1992). Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü, *Milli Eğitim Dergisi*, (2), s.5-12.
- Yılmaz Aydın, Zeynep. (2006). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı. *İlköğretim Online*. 5(1), s. 1-6. (<http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/v5s1m1.PDF>) (E.T. 6.03.2010).

EK 1: Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği

	MADDELER	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Kitap okumayı sevmiyorum.					
2.	Kitap okuma alışkanlığım yok.					
3.	Kitap okumanın sıkıcı olduğunu düşünüyorum.					
4.	Kitap okumayı gereksiz buluyorum.					
5.	Kitap okumaktan nefret ediyorum.					
6.	İyi okuyamadığım için okumayı sevmiyorum.					
7.	Hiç kitap okumuyorum.					
8.	Boş zamanlarımda kitap okumak hoşuma gider.					
9.	Okumanın öneminin yeterince kavranmadığı inancındayım.					
10.	İyi bir okuyucu olabileceğime inanıyorum.					
11.	Kitap okumayı gerekli buluyorum.					
12.	Okuma kulüplerinin oluşturulmasını istiyorum.					
13.	Gazete okumayı gereksiz buluyorum.					
14.	Gazetelerin etki alanının çok geniş olduğuna inanıyorum.					
15.	Okuma duyguları ifade etme kolaylığı sağlar.					
16.	Yabancı klasikleri okumayı seviyorum.					
17.	Kitap okuma insanları ve dünyayı daha iyi anlamamızı etkiler.					
18.	Kitap okuma hızlı düşünme alışkanlığı kazandırır.					
19.	Okuma zihinsel kapasitemizi artırır.					
20.	Türk klasiklerini okumayı seviyorum.					
21.	Okuma hayal dünyamızı geliştirir.					
22.	Okuma çok yönlü düşünme becerisi oluşturur.					
23.	Kitap okuma analiz, sentez ve yorumlama becerisini geliştirir.					
24.	Okuma bilmediğimiz dünyaların kapılarını açar.					
25.	Farklı tür kitaplar okumak hayata bakış açımızı etkiler.					
26.	Okuma sayesinde geçmişle günümüz arasında bağlantı kurabiliriz.					
27.	Gelişigüzel kitap okumam, kitap konusunda seçiciyim.					
28.	Okumanın vizyonumuzu geliştirebileceği inancındayım.					
29.	Kendime ait bir kitaplığımın olmasını istiyorum.					
30.	Okuma becerisinin sınavlardaki başarıyı olumlu yönde etkilediğine inanıyorum.					